

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001671

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-05-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дорош Василь Михайлович

2. Vasyl M. Dorosh

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 041

Назва наукової спеціальності: Богослов'я

Галузь / галузі знань: богослов'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма "Богослів'я

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Богослов'я

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9059

Повне найменування юридичної особи: Київська православна богословська академія

Код за ЄДРПОУ: 16484112

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, 6, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київська православна богословська академія

Код за ЄДРПОУ: 16484112

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, 6, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 21.41

Тема дисертації:

1. Рух за автокефалію Української православної церкви на Львівщині у 1989–1992 роках: історичний та канонічний виміри
2. The Movement for the Autocephaly of the Ukrainian Orthodox Church in the Lviv Region in 1989–1992: Historical and Canonical Dimensions.

Реферат:

1. У дисертації здійснено комплексне дослідження руху за автокефалію Української Православної Церкви на Львівщині у 1989–1992 рр. в історичному та канонічному вимірах, зокрема висвітлено передумови відновлення цього руху, етапи становлення, ключові аспекти функціонування, а також наслідки його діяльності. У радянський період саме на Львівщині була найщільніша мережа релігійних громад і, відповідно, найвищий показник релігійності серед місцевого населення. Такий стан речей спостерігається в досліджуваному регіоні також після проголошення незалежності України. Значення релігійного чинника у суспільно-політичному житті українського народу зростало і продовжує стрімко зростати, що актуалізує необхідність вивчення руху за автокефалію УПЦ у 1989–1992 рр. саме на Львівщині, де релігійний фактор мав і має особливо виразну специфіку, що пов'язано з функціонуванням у Львівській області багатьох за кількістю та різних за конфесійною приналежністю релігійних спільнот. Історія православної Церкви в Україні є однією з

найпроблемніших сторінок в історії України, оскільки в радянський період вона була під грифом «заборонено». На превеликий жаль, цілі масиви літератури з досліджуваної проблематики було викреслено з української історіографії через політику радянської влади. Багато першоджерел було вилучено з наукового обігу, велика кількість уже назавжди втрачена, проте першоджерела, які доступні для вивчення широкому колу дослідників, детально опрацьовані та висвітлені у нашому дослідженні. Об'єктивне висвітлення подій, які відбулись на зламі 1980-х – 1990-х років на Львівщині, сприятиме унеможливленню викривлення історичних фактів. Дослідження функціонування руху за автокефалію УПЦ на Львівщині в період становлення незалежної української держави, особливо в умовах сьогодення, актуалізує факт надання Вселенським патріархом УПЦ Томосу про автокефалію у січні 2019 р., що спровокувало хвилю критичного зацікавлення процесом становлення православних Помісних Церков, як в історичній, так і в канонічній площині. Викликом для Вселенської Церкви є те, що станом на сьогодні немає цілісного та однозначного бачення щодо механізму надання автокефалії православним Церквам. Це дослідження виконано на основі широкої джерельної бази, досі невідомих та маловідомих архівних документів, низки опублікованих особистих свідчень, а також унікальних джерел усної історії, зокрема інтерв'ю з особами, які стояли біля витоків зародження руху за автокефалію УПЦ та III відродження УАПЦ у 1989 р. На основі комплексного вивчення наявних джерел було визначено актуальний стан дослідження діяльності руху за автокефалію УПЦ на Львівщині у досліджуваній період, представлено історіографію проблеми та охарактеризовано методологію дослідження. Метою роботи було комплексне вивчення передумов відновлення, етапів становлення та діяльності руху за автокефалію УПЦ на Львівщині у 1989–1992 рр. в історичному та канонічному вимірах. У процесі дослідження було вирішено ряд завдань, зокрема: з'ясовано політику радянської влади у сфері релігії у другій половині ХХ ст.; проаналізовано взаємовідносини церковних структур з органами державної влади; з'ясовано передумови відновлення руху за автокефалію УПЦ; окреслено особливості процесу становлення руху за автокефалію на Львівщині; з'ясовано вплив автокефального руху на Львівщині на загальноукраїнські релігійні процеси; проаналізовано етапи розвитку руху за автокефалію на Львівщині 1989–1992 рр.; охарактеризовано результати діяльності руху за автокефалію УПЦ на Львівщині; окреслено межі та результати діяльності руху в канонічній площині вчення та практик православної Церкви. Об'єктом дослідження є історія УПЦ у 1980-х – 1990-х роках. Предметом дослідження є становлення руху за автокефалію УПЦ на Львівщині у 1989–1992 рр. Дисертація є першою спробою комплексного вивчення руху за автокефалію УПЦ на Львівщині у 1989–1992 рр. у історичному та канонічному вимірах. На основі комплексного вивчення джерельної бази у дисертації визначено актуальний стан дослідження діяльності руху за автокефалію УПЦ на Львівщині наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років, системно враховано наявні наукові доробки досліджуваної проблематики, окреслено історіографію проблеми та підібрано методологію дослідження.

2. This dissertation provides a comprehensive study of the movement for the autocephaly of the Ukrainian Orthodox Church in the Lviv region from 1989 to 1992, focusing on both its historical and canonical dimensions. It explores the preconditions for the restoration of this movement, its stages of development, key aspects of its functioning, and the consequences of its activities. During the Soviet period, the Lviv region had the densest network of religious communities and the highest level of religiosity among the local population. This situation has persisted since Ukraine gained independence. The significance of the religious factor in the socio-political life of the Ukrainian nation has grown and continues to expand rapidly, making it essential to study the movement for the autocephaly of the UOC in 1989–1992 in the Lviv region, where the religious factor has and continues to have particularly distinctive characteristics due to the presence of numerous religious communities with diverse confessional affiliations. The history of the Orthodox Church in Ukraine is one of the most contentious chapters in the country's history, as it was labeled 'forbidden' during the Soviet period. Unfortunately, a great deal of literature on this subject were erased from Ukrainian historiography due to Soviet policies. Many primary sources were withdrawn from scientific circulation, and a significant number have been lost forever. However, the available primary sources, which have been carefully studied and presented in this research, provide a valuable basis for understanding the events that took place at the turn of the 1980s and 1990s in the Lviv region. This objective

examination of historical facts is essential to prevent distortions of history. The study of the functioning of the movement for the autocephaly of the UOC in the Lviv region, particularly during the formation of the independent Ukrainian state, is relevant in the current context. Notably, the Ecumenical Patriarch of the UOC granted the Tomos of Autocephaly in January 2019, which triggered a wave of critical interest in the process of forming local Orthodox Churches, both in historical and canonical terms. A challenge for the Ecumenical Church today is the lack of a coherent and unanimous vision of the mechanism for granting autocephaly to Orthodox Churches. This study draws on a broad range of sources, including previously unknown and little-known archival documents, published personal testimonies, and unique oral history sources, such as interviews with individuals who were at the forefront of the movement for the autocephaly of the UOC and the third revival of the UAOC in 1989. Based on a comprehensive study of these sources, the author evaluates the current state of research on the activities of the movement for the autocephaly of the UOC in the Lviv region during the period in question, presents the historiography of the issue, and describes the research methodology. The aim of this work was to conduct a thorough examination of the prerequisites for the restoration, stages of development, and activities of the movement for the autocephaly of the UOC in the Lviv region from 1989 to 1992, within both historical and canonical contexts. In the course of the study, several tasks were addressed, including: clarifying the policy of the Soviet authorities regarding religion in the second half of the twentieth century; analyzing the relationship between church structures and state authorities; identifying the prerequisites for the revival of the movement for the autocephaly of the UOC; outlining the peculiarities of the movement's formation in the Lviv region; analyzing the influence of the movement on all-Ukrainian religious processes; and examining the stages of the movement's development in the Lviv region from 1989 to 1992. The study also characterizes the results of the movement's activities in the region and discusses its impact on the canonical plane of Orthodox Church doctrine and practices. The object of the study is the history of the UOC during the 1980s and 1990s, while the subject of the study is the formation of the movement for the autocephaly of the UOC in the Lviv region between 1989 and 1992. This dissertation represents the first attempt to comprehensively study the movement for the autocephaly of the UOC in the Lviv region from 1989 to 1992 in both historical and canonical dimensions. Based on a thorough examination of the source material, this work provides an overview of the current state of research on the activities of the movement during the late 1980s and early 1990s, systematically reviews existing scholarly works on the subject, outlines the historiography, and presents the chosen research methodology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Дорош В. Специфіка релігійного життя православних громад Галичини від післявоєнного періоду до перебудови. Труди Київської Духовної Академії : науковий збірник Київської православної богословської академії / ред. штат: д. філос. н., проф. Руденко С. (гол. ред.), д. н. із богосл., проф. прот. Олександр Трофимлюк, д. н. із богосл., проф. прот. Віталій Клос [та ін.]. Київ, 2021. № 21 (193). С. 55–64
- Дорош В. Діяльність Всеукраїнського крайового ставропігійного братства св. ап. Андрія Первозванного в період третього відродження УАПЦ: специфіка відносин двох структур. Труди Київської Духовної Академії : науковий збірник Київської православної богословської академії / ред. штат: д. філос. н., проф. Руденко С. (гол. ред.), д. н. із богосл., проф. прот. Олександр Трофимлюк, д. н. із богосл., проф. прот. Віталій Клос [та ін.]. Київ, 2022. № 22 (194). С. 76–91

- Дорош В., дияк. Архіпастирська діяльність митрополита Іоана (Боднарчука) як першоієрарха відновленої УАПЦ. Волинський благовісник : богословсько-історичний науковий журнал Волинської православної богословської академії. 2023. № 11. С. 187–206
- Дорош В. Політика радянської влади щодо відродженої УАПЦ та легалізованої УГКЦ на Львівщині на межі 1980–1990-х років. Труди Київської Духовної Академії : науковий збірник Київської православної богословської академії / ред. штат: д. філос. н., проф. Руденко С. (гол. ред.), д. н. із богосл., проф. прот. Олександр Трофимлюк, д. н. із богосл., проф. прот. Віталій Клос [та ін.]. Київ, 2024. № 24 (196). С. 69–79

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сидор Іван Андрійович

2. Ivan A. Sydor

Кваліфікація: к.б, 09.00.14, 041

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0000-5755-7000

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська православна богословська академія

Код за ЄДРПОУ: 16484112

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, 6, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смирнов Андрій Іванович

2. Andrii I. Smyrnov

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3478-7468

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фультес Владислав Степанович

2. Vladyslav S. Fulmes

Кваліфікація: д.філософ, 032

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1263-9808

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинська православна богословська академія

Код за ЄДРПОУ: 21733327

Місцезнаходження: вул. Градний Узвіз, 5, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горохолінська Ірина Володимирівна

2. Iryna V. Horokholinska

Кваліфікація: д. філ. н., доцент, 09.00.11, 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7921-8245

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колот Сергій Вікторович

2. Serhii V. Kolot

Кваліфікація: к.б, доц., 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7209-9116

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська православна богословська академія

Код за ЄДРПОУ: 16484112

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, 6, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Клос Віталій Володимирович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Клос Віталій Володимирович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Колот Сергій Вікторович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна